

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

27 päivänä maaliskuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Postipalvelujen sisämarkkinat – Direktiivit 97/67/EY ja 2008/6/EY – 7 artiklan 1 kohta – Käsite ”postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskevat yksin- tai erityisoikeudet” – 8 artikla – Jäsenvaltioiden oikeus järjestää oikeudellisissa menettelyissä käytettäviä kirjattuja lähetyksiä koskeva palvelu – Määräaika oikeudenkäyntiasiakirjan jättämiselle tuomioistuimeen – Kansallisen oikeuden tulkitseminen siten, että se on sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa – Rajat – Välitön vaikutus, johon jäsenvaltion ilmentymänä pidettävä elin vetoaa sen ja yksityisen välisessä oikeusriidassa

Asiassa C-545/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) on esittänyt 19.7.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.9.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Mariusz Pawlak

vastaa

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: seitsemännen jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász ja C. Vajda (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.9.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Puolan hallitus, asiamiehinnään B. Majczyna, S. Żyrek ja K. Rudzińska,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään P. Costa de Oliveira, L. Nicolae ja S. L. Kalèda,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.11.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna 20.2.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/6/EY (EUVL 2008, L 52, s. 3 ja oikaisu EUVL 2015, L 225, s. 49; jäljempänä muutettu direktiivi) 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 8 artiklan sekä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Mariusz Pawlak ja Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (maanviljelijöiden sosiaaliturvakassan pääjohtaja, Puola; jäljempänä KRUS:n pääjohtaja) ja joka koskee Pawlakille hänen kärsimänsä maataloustyötaturman seurauksena maksettavaa korvausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 97/67

- 3 Direktiivillä 97/67 aloitettiin postipalvelumarkkinoiden vaiheittainen vapauttaminen. Direktiivin 97/67/EY muuttamisesta yhteisön postipalvelujen kilpailulle avaamisen jatkamiseksi 10.6.2002 annetun parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/39/EY (EYVL 2002, L 176, s. 21) johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan direktiivissä 97/67 ”säädettiin postialan yhteisön tasoisesta sääntelykehiksestä, johon sisältyy toimenpiteitä yleispalvelun takaamiseksi ja enimmäisrajojen asettaminen niille postipalveluille, jotka jäsenvaltiot voivat yleispalvelun ylläpitämiseksi varata yleispalvelun tarjoajalleen/tarjoajilleen, ja aikataulu markkinoiden kilpailulle avaamisen jatkamista koskevan päätöksen tekemiselle, minkä tarkoituksena on luoda postipalvelujen yhtenäismarkkinat”.
- 4 Direktiivin 97/67 johdanto-osan 16 ja 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(16) sellaisten palvelujen valikoiman säilyttäminen, jotka voidaan [EY:n] perustamissopimuksen sääntöjen mukaisesti mutta kilpailua koskevien sääntöjen soveltamista kuitenkaan rajoittamatta varata, on ilmeisesti perusteltua tasapainoisten rahoitusedellytysten vallitessa toteutettavan yleispalvelun toiminnan varmistamiseksi – –

--

- (20) jäsenvaltioilla voi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi olla perusteltuja syitä myöntää yhdelle tai useammalle nimeämälleen taholle oikeus postilähetysten vastaanottamiseen tarkoitettujen postilaatikoiden sijoittamiseen yleisille alueille; samoista syistä niillä on oikeus nimetä yksi tai useampi taho, joiden tehtävänä on huolehtia lähtömaan osoittavien postimerkkien liikkeelle laskemisesta, sekä ne tahot, joiden tehtävänä on huolehtia kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä käytettävien kirjattuja lähetyksiä koskevien palvelujen tarjoamisesta – –”.

- 5 Direktiivin 3 artiklan 4 ja 5 kohdassa, jotka kuuluvat kyseisen direktiivin 2 lukuun, jonka otsikko on ”Yleispalvelu”, säädetään seuraavaa:

”4. Kunkin jäsenvaltion on annettava tarvittavat toimenpiteet huolehtiakseen siitä, että yleispalveluun kuuluvat vähintään seuraavat palvelut:

- enintään kahden kilogramman painoisten postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu,
- enintään kymmenen kilogramman painoisten postipakettien keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu,
- kirjattuja ja vakuutettuja lähetyksiä koskevat palvelut.

5. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat nostaa yleispalvelua koskevaa postipakettien painorajaa enintään 20 kg:aan asti ja määrätä tällaisten postipakettien perillekantoa koskevista erityisjärjestelyistä.

Huolimatta yksittäisen jäsenvaltion määräämästä yleispalvelua koskevasta postipakettien painorajasta jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden alueen sisällä toimitetaan muista jäsenvaltioista tulevat enintään 20 kg:n painoiset postipaketit.”

- 6 Direktiivin 97/67 3 luku, jonka otsikko oli ”Niiden palvelujen yhdenmukaistaminen, jotka voidaan varata”, käsittää kyseisen direktiivin 7 ja 8 artiklan.

- 7 Mainitun direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Siinä määrin kuin yleispalvelun ylläpitämiseksi on tarpeen, yleispalvelun tarjoajalle tai tarjoajille saadaan kussakin jäsenvaltiossa palveluista, lähetysten toimitusnopeudesta riippumatta, varata sellaisen kotimaan kirjelähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu, joiden hinta on vähemmän kuin viisi kertaa alimpaan painoluokkaan kuuluvan, mahdollisesti käytössä olevan nopeimman vakioluokan kirjelähetyksen normaali hinta ja paino vähemmän kuin 350 grammaa. Sokeille ja heikkonäköisille tarkoitetuissa maksuttomissa postipalveluissa voidaan poiketa paino- ja hintarajoista.

2. Siinä määrin kuin yleispalvelun ylläpitämiseksi on tarpeen, ulkomaanposti ja suoramainontaposti voivat edelleen 1 kohdassa mainittujen hinta- ja painorajojen puitteissa kuulua varattuihin palveluihin.”

- 8 Saman direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Edellä olevan 7 artiklan säännöksillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta järjestää postilaatikkojen asettaminen yleisille alueille, postimerkkien liikkeeseen laskeminen ja oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä käytettäviä kirjattuja lähetyksiä koskevat palvelut kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.”

Direktiivi 2002/39

- 9 Direktiivillä 2002/39 muutettiin direktiiviä 97/67 huomattavasti. Sillä jatkettiin postipalvelumarkkinoiden vapauttamista, ja sen johdanto-osan 14 ja 24 perustelukappaleessa esitettiin kirjemarkkinoiden asteittaisen ja säännellyn kilpailulle avaamisen aikataulu ilmoittamalla vuosi 2009 postipalvelujen sisämarkkinoiden todennäköiseksi toteuttamisajankohdaksi.

- 10 Direktiivin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Siinä määrin kuin yleispalvelun ylläpidon varmistamiseksi on tarpeen, jäsenvaltiot voivat jatkaa palvelujen varaamista yleispalvelun tarjoajalle/tarjoajille. Nämä palvelut on rajattu kotimaanpostin ja saapuvan ulkomaanpostin kirjelähetysten keräilyyn, lajitteluun, kuljetukseen ja jakeluun, lähetysten toimitusnopeudesta riippumatta, seuraavien paino- ja hintarajojen puitteissa. Painoraja on 100 grammaa 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen ja 50 grammaa 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen. Näitä painorajoja ei sovelleta 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen, jos hinta on vähintään kolme kertaa nopeimman lähetystavan alimman painoluokan kirjelähetyksen normaali hinta, eikä 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen, jos hinta on vähintään kaksi ja puoli kertaa kyseinen hinta.

Sokeille ja heikkonäköisille tarkoitetuissa maksuttomissa postipalveluissa voidaan poiketa paino- ja hintarajoista.

Siinä määrin kuin yleispalvelun tarjoamisen varmistamiseksi on tarpeen, suoramainontaposti voi samojen paino- ja hintarajojen puitteissa edelleen kuulua varattuihin palveluihin.

Siinä määrin kuin yleispalvelun tarjoamisen varmistamiseksi on tarpeen, esimerkiksi kun tietyt postin toiminnan osa-alueet on jo vapautettu tai jäsenvaltion postipalveluille ominaisten erityispiirteiden niin edellyttäessä, lähtevä ulkomaanposti voi samojen paino- ja hintarajojen puitteissa edelleen kuulua varattuihin palveluihin.

2. Asiakirjojen vaihto ei voi kuulua varattuihin palveluihin.”

Direktiivi 2008/6

- 11 Direktiivillä 2008/6 muutettiin uudelleen huomattavasti direktiiviä 97/67 ja saatettiin postipalveluiden sisämarkkinoiden vapauttaminen päätökseen.
- 12 Direktiivin 2008/6 johdanto-osan 13, 16, 25, 26, 56 ja 59 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(13) Ennakoiva tutkimus osoittaa, että palvelujen varaamista ei enää ole pidettävä suositeltavana yleispalvelun rahoitusratkaisuna. Tämän arvion taustalla on yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kiinnostus sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin kasvun ja työllisyyden alalla sekä tehokkaiden yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen yleisen saatavuuden varmistamiseen. Siksi on aiheellista vahvistaa postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttamisen lopullinen päivämäärä.

--

(16) Markkinoiden täysimääräinen avaaminen edistää postimarkkinoiden laajenemista. Lisäksi se edistää pysyvien ja korkealaatuisten työpaikkojen säilymistä yleispalvelua tarjoavissa yrityksissä sekä uusien työpaikkojen luomista muiden toimijoiden ja tulokkaiden alalla sekä asiaan liittyvillä elinkeinoaloilla. --

--

(25) Toteutettujen tutkimusten perusteella ja ottaen huomioon postipalvelujen sisämarkkinoiden täysimääräisten mahdollisuuksien hyödyntäminen on aiheellista lopettaa varattujen palvelujen ja erityisoikeuksien käyttö keinona varmistaa yleispalvelun rahoitus.

(26) Joissakin jäsenvaltioissa voi silti olla tarpeen rahoittaa ulkoisesti yleispalvelun nettomääräisiä jäännöskustannuksia. Siksi on asianmukaista määritellä tarkkaan, mitä vaihtoehtoja yleispalvelun rahoittamiseksi on käytettävissä – kun tällainen rahoitus on tarpeen ja asianmukaisesti perusteltua – mutta jättää jäsenvaltioiden asiaksi valita käytettävät rahoitusmekanismit. – – Jäsenvaltiot voivat käyttää myös muita yhteisön lainsäädännön mukaisia rahoituskeinoja, esimerkiksi päättää tarvittaessa, että voitot, jotka ovat peräisin yleispalvelun tarjoajien yleispalvelun piiriin kuulumattomasta toiminnasta, on osoitettava kokonaan tai osittain yleispalvelun nettokustannusten rahoittamiseen, edellyttäen että se on [EY:n] perustamissopimuksen mukaista. – –

--

(56) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän direktiivin tavoitteita, jotka ovat yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttaminen, yleispalvelun yhteisen tason turvaaminen kaikille käyttäjille ja yhdenmukaisten periaatteiden vahvistaminen postipalvelujen sääntelyä varten, vaan ne voidaan niiden laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä [EY:n] perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. – –

--

(59) Tämä direktiivi ei vaikuta [EY:n] perustamissopimuksessa vahvistettujen kilpailusääntöjen eikä palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien sääntöjen soveltamiseen. Jos yleispalvelun rahoitusmekanismeihin liittyy jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki [EY:n] perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden velvollisuutta noudattaa [EY:n] perustamissopimuksessa vahvistettuja valtioneuvoston sääntöjä.”

13 Muutetun direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä vahvistetaan yhteiset säännöt, jotka koskevat:

- postipalvelujen tarjoamisen edellytyksiä,
- postin yleispalvelujen tarjontaa yhteisössä,
- yleispalvelujen rahoitusta sellaisin edellytyksin, joilla taataan näiden palvelujen pysyvä tarjoaminen,
- yleispalvelun tarjoamisen hinnoitteluperiaatteita ja sitä koskevan laskennan avoimuutta,
- yleispalvelun tarjoamista koskevien laatustandardien vahvistamista ja niiden noudattamista koskevan järjestelmän perustamista,
- teknisten standardien yhdenmukaistamista,
- riippumattomien kansallisten sääntelyviranomaisten perustamista.”

14 Muutetun direktiivin 2 artiklan 1 ja 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) ’postipalveluilla’ palveluja, joihin kuuluu postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu,

--

6) 'postilähetyksellä' postipalvelun tarjoajan kuljetettavaa valmista lähetystä, joka on osoitettu jollekin vastaanottajalle. Tällaiset lähetykset voivat kirjelähetysten lisäksi olla esimerkiksi kirjoja, luetteloita, sanomalehtiä ja aikakausjulkaisuja sekä postipaketteja, jotka sisältävät joko kaupallista arvoa omaavaa tai sitä vailla olevaa tavaraa”.

15 Muutetun direktiivin 3 luvun otsikko on ”Yleispalvelun rahoittaminen”.

16 Muutetun direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät saa myöntää tai pitää voimassa postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskevia yksin- tai erityisoikeuksia. Jäsenvaltiot voivat rahoittaa yleispalvelun tarjonnan yhdellä tai useammalla 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuista tavoista tai muulla [EY:n] perustamissopimuksen mukaisella tavalla.

2. Jäsenvaltiot voivat varmistaa yleispalvelun tarjonnan hankkimalla niihin kuuluvia palveluja noudattaen julkisiin hankintoihin sovellettavia sääntöjä, joihin kuuluvat vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/17/EY [(EUVL 2004, L 134, s. 114)] mukaisesti kilpailuun perustuva neuvottelumenettely tai neuvottelumenettelyt, joissa hankintailmoitus joko julkaistaan tai ei julkaista.

3. Jos jäsenvaltio toteaa, että yleispalveluvelvoitteet, joista on säädetty tässä direktiivissä, johtavat nettokustannuksiin, laskettuna siten, että otetaan liite I huomioon, ja aiheuttavat yleispalvelun tarjoajalle tai tarjoajille kohtuuttoman taloudellisen rasitteen, se voi ottaa käyttöön:

- a) järjestelmän, jolla myönnetään asianomaisille yrityksille korvaus julkisista varoista; tai
- b) järjestelmän, jolla yleispalveluvelvoitteiden nettokustannukset jaetaan palvelujen tarjoajien ja/tai käyttäjien kesken.

4. Jos nettokustannukset jaetaan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, jäsenvaltiot voivat perustaa korvausrahaston, jota voidaan rahoittaa palveluntarjoajilta ja/tai käyttäjiltä perittävillä maksuilla ja jota tätä tarkoitusta varten hallinnoi edunsaajasta tai edunsaajista riippumaton elin. Jäsenvaltiot voivat asettaa 9 artiklan 2 kohdan mukaisen valtuutusten myöntämisen ehdoksi sen, että palvelun tarjoajat velvoitetaan maksamaan tukiosuus mainittuun rahastoon tai noudattamaan yleispalveluvelvoitteita. Edellä 3 artiklassa säädettyjä yleispalvelun tarjoajien yleispalveluvelvoitteita voidaan rahoittaa tällä tavalla.

5. Jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että korvausrahastoa perustettaessa sekä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tukiosuuksien suuruutta vahvistettaessa noudatetaan avoimuuden, syrjimättömyyden ja suhteellisuuden periaatteita. Päätösten, jotka tehdään 3 ja 4 kohdan mukaisesti, on perustuttava objektiivisiin ja todennettaviin perusteisiin, ja ne on julkistettava.”

Puolan oikeus

17 Siviiliprosessista 17.11.1964 annetun lain (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) (Dz. U. nro 43, järjestysnumero 296), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä kpc), 165 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Oikeudenkäyntiasiakirjan toimittaminen [postista 23.11.2012 annetussa laissa (ustawa – Prawo pocztowe) (Dz. U. 2012, järjestysnumero 1529; jäljempänä postilaki)] tarkoitetun nimetyn postialan toimijan Puolan postitoimistoon tai toisessa unionin jäsenvaltiossa postin yleispalvelua tarjoavan toimijan postitoimistoon vastaa tämän asiakirjan jättämistä tuomioistuimeen.”

- 18 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että postilain 3 §:n 13 momentin mukaan ”nimetty toimija” on postialan toimija, joka on ”velvollinen” tarjoamaan postialan yleispalveluja. Muilla toimijoilla on ”oikeus” harjoittaa postitoimintaa, mutta niillä ei ole tätä koskevaa velvollisuutta.
- 19 Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (sähköisen viestinnän viraston pääjohtaja) 30.6.2015 tekemällä päätöksellä Poczta Polska S.A. sai postilain perusteella yleispalvelujen tarjoajan aseman kymmenen vuoden ajaksi.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 20 Maatalousalan ammatinharjoittaja Pawlak kärsi työtapaturman, jonka johdosta hän vaati korvausta Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (maanviljelijöiden sosiaalivakuutuskassa, Puola). Vastauksena vaatimukseensa saamaansa päätökseen tyytymätön Pawlak haki muutosta KRUS:n pääjohtajan päätökseen Sad Rejonowy Poznań-Grunwaldissa (Poznań-Grunwaldin piirioikeus, Puola), joka ratkaisi asian hänen hyväkseen.
- 21 KRUS:n pääjohtaja valitti kyseisen tuomioistuimen ratkaisusta Sad Okręgowy w Poznaniuun (Poznaniun alueellinen tuomioistuin, Puola), joka jätti valituksen tutkimatta siitä syystä, että kyseinen tuomioistuin oli vastaanottanut sen 22.6.2016, vaikka muutoksenhaun määräaika oli päättynyt 20.6.2016.
- 22 Sad Okręgowy w Poznaniuun mukaan sillä seikalla, että muulle kuin nimetylle postialan toimijalle toimitetun lähetyksen postileimassa oli päiväys 20.6.2016 eli muutoksenhaun määräajan viimeinen päivä, ei ollut merkitystä, koska kpc:n 165 §:n 2 momentin mukaan ainoastaan oikeudenkäyntiasiakirjan jättäminen – mukaan lukien sen jättäminen tavallisena postilähetyksenä – nimetylle toimijalle vastaa oikeudenkäyntiasiakirjan toimittamista suoraan kyseessä olevaan tuomioistuimeen.
- 23 KRUS:n pääjohtaja on valittanut Sad Okręgowy w Poznaniuun tuomiosta Sąd Najwyższyyn (ylin tuomioistuin, Puola). Hän väittää, että ensin mainittu tuomioistuin sovelsi virheellisesti kpc:n 165 §:n 2 momenttia ja että valitus kyseiselle tuomioistuimelle jätettiin määräajassa postialan toimijan postitoimistoon.
- 24 Sąd Najwyższy mainitsee, että sen kpc:n 165 §:n 2 momenttia koskeva oikeuskäytäntö ei ole yksiselitteinen ja että kyseisen säännöksen unionin oikeuden mukaisuus on epäselvää.
- 25 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että oikeudenkäyntiasiakirjan muun kuin nimetyn toimijan puolalaiseen postitoimistoon jättämisen oikeusvaikutusten osalta on muodostunut kaksi vastakkaista oikeuskäytännön linjaa. Enemmistösuuntauksen mukaan näin jätettyä oikeudenkäyntiasiakirjaa pidetään myöhässä jätettynä, jos kyseessä oleva tuomioistuin vastaanottaa oikeudenkäyntiasiakirjan sen jälkeen, kun sen jättämistä koskeva lakisääteinen määräaika on päättynyt. Vähemmistösuuntauksen mukaan oikeudenkäyntiasiakirjan jättäminen lakisääteisessä määräajassa puolalaiseen postitoimistoon vastaa sen jättämistä kyseessä olevaan tuomioistuimeen siitä riippumatta, onko kyseessä nimetyn toimijan vai muun postialan toimijan postitoimisto.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei ensimmäisessä oikeuskäytännön suuntauksessa oteta huomioon unionin oikeuden asiayhteyttä kpc:n 165 §:n 2 momentin tulkinnassa vaan katsotaan implisiittisesti, ettei kyseisen säännöksen sisältö kuulu direktiivin 97/67 soveltamisalaan. Kyseisen tuomioistuimen mukaan toinen oikeuskäytännön suuntaus perustuu sen sijaan unionin oikeuden mukaiseen kyseisen säännöksen tulkintaan. Se korostaa kuitenkin, että sen toisen suuntauksen mukaisiin ratkaisuihin ei sisälly perusteluita muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan soveltamisalasta eikä siitä, miten kpc:n 165 §:n 2 momentin soveltaminen sovitetaan yhteen unionin oikeuden kanssa.

27 Tässä tilanteessa Sąd Najwyższy on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [muutetun direktiivin] 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä [muutetun direktiivin] 8 artiklan kanssa, tulkittava siten, että erityisoikeuden muodostaa [kpc:n] 165 §:n 2 momentin kaltainen kansallisen prosessioikeuden säännös, jonka mukaan ainoastaan oikeudenkäyntiasiakirjan toimittaminen nimetyn toimijan, toisin sanoen sellaisen postialan toimijan, joka on velvollinen tarjoamaan postin yleispalvelua, kotimaan postitoimistoon, vastaa tämän asiakirjan jättämistä tuomioistuimeen, jättämällä tällaisen vaikutuksen myöntämisen ulkopuolelle oikeudenkäyntiasiakirjan toimittamisen toisen, mutta nimeämättömän postin yleispalvelun tarjoajan kotimaan postitoimistoon?
- 2) Mikäli vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, onko [muutetun direktiivin] 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että edut – jotka perustuvat erityisoikeuden myöntämiseen nimetyille toimijalle [muutetun direktiivin] 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen vastaisesti – on ulotettava muihin postialan toimijoihin sillä seurauksella, että myös oikeudenkäyntiasiakirjan toimittamisen sellaisen postin yleispalvelun tarjoajan kotimaan postitoimistoon, joka ei ole nimetty toimija, on katsottava vastaavan tämän asiakirjan jättämistä tuomioistuimeen, vastaavin periaattein kuin [tuomiossa 21.6.2007, Jonkman ym. (C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373)]?
- 3) Mikäli vastaus toiseen kysymykseen on myöntävä, onko [muutetun direktiivin] 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että asianosainen, joka on jäsenvaltion ilmentymä, voi vedota siihen, että [kpc:n] 165 §:n 2 momentin kaltainen kansallisen oikeuden säännös on ristiriidassa [muutetun direktiivin] 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

- 28 Puolan hallitus katsoo, ettei kpc:n 165 §:n 2 momentin kaltainen sääntö kuulu direktiivin 97/67 soveltamisalaan vaan prosessioikeuden sääntöihin, joita kyseisellä direktiivillä ei ole tarkoitus yhdenmukaistaa. Se esittää tässä yhteydessä, että direktiivi 97/67 annettiin EY 95 artiklan perusteella, joka on sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi tarkoitettun lainsäädännön lähentämisen oikeusperusta, kun taas siviiliprosessuaalisten sääntöjen lähentämisen oikeusperusta oli EY 65 artikla (josta on tullut SEUT 81 artikla).
- 29 Lisäksi kyseinen hallitus täsmentää, että muutetun direktiivin 1 artiklassa, joka koskee kyseisen direktiivin soveltamisalaa, luetellaan aihealueet, joiden osalta muutetussa direktiivissä vahvistetaan yhteisiä sääntöjä ja joihin ei kuulu siviiliprosessi.
- 30 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että direktiivi 2008/6 annettiin direktiivin 97/67 – jota sillä muutettiin – tavoin niiden EY:n perustamissopimuksen artiklojen perusteella, joista on muutettuina tullut SEUT 53, SEUT 62 ja SEUT 114 artikla, joilla annetaan unionin lainsäätäjälle erityinen toimivalta toteuttaa toimenpiteitä sisämarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi (tuomio 5.10.2000, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, C-376/98, EU:C:2000:544, 87 kohta).
- 31 Kun yhteisön lainsäätävä viimeksi muutti direktiiviä 97/67 direktiivillä 2008/6, se tahtoi jälkimmäisen direktiivin johdanto-osan 13 ja 16 perustelukappaleen mukaan saattaa postipalvelumarkkinoiden vapauttamisen päätökseen ja vahvistaa postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttamisen lopullisen päivämäärän poistamalla niin viimeiset esteet markkinoiden täydelliseltä avaamiselta tietyille

yleispalvelun tarjoajille kuin kaikki muutkin postipalvelujen tarjoamisen esteet (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2016, DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, 26 kohta). Yhteisön lainsäätävä pyrki samalla turvaamaan yleispalvelun yhteisen tason kaikille käyttäjille ja vahvistamaan yhdenmukaiset periaatteet postipalvelujen sääntelyä varten, kuten direktiivin 2008/6 johdanto-osan 56 perustelukappaleesta ilmenee.

- 32 Siitä, ettei muutetun direktiivin 1 artiklassa mainita siviiliprosessia, ei voida päätellä, ettei kyseisellä direktiivillä voisi olla mitään vaikutusta muihin kansalliseen oikeuteen perustuviin aloihin. Puolan hallituksen ehdottaman kaltainen erilainen tulkinta vaarantaisi muutetun direktiivin tavoitteen, joka on postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttaminen, saavuttaminen. Kyseisen tulkinnan mukaan jäsenvaltiot voisivat nimittäin jatkaa toimenpiteitä, jotka voisivat vaikutustensa vuoksi merkitä kilpailun esteitä kyseisillä markkinoilla.
- 33 Lisäksi muutetun direktiivin 8 artiklassa viitataan oikeudellisissa menettelyissä käytettäviin kirjattuihin lähetyksiin.
- 34 Niinpä on hylättävä Puolan hallituksen väite, jonka mukaan kpc:n 165 §:n 2 momentissa säädetyn kaltainen kansallinen siviiliprosessuaalinen sääntö jää kohteensa vuoksi muutetun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle riippumatta tällaisen säännön vaikutuksista kyseisellä direktiivillä yhdenmukaistettuihin aloihin.

Ensimmäinen kysymys

- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä sen 8 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansallisen oikeuden säännölle, jossa oikeudenkäyntiasiakirjan jättämiseen kyseessä olevaan tuomioistuimeen rinnastetaan ainoastaan tällaisen asiakirjan jättäminen postin yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn toimijan postitoimistoon.
- 36 Kysymykseen vastaamiseksi on tulkittava vuorollaan näitä molempia säännöksiä.

Muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen tulkinta

- 37 On muistutettava, että muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä kielletään jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai myöntämästä postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskevia yksin- tai erityisoikeuksia.
- 38 Kyseisen säännöksen sanamuodostakin, jossa sen sisältämän kiellon soveltamisala rajataan ”postipalvelujen käyttöönottoon ja tarjontaan”, ilmenee, että yksin- tai erityisoikeuksien myöntäminen ja pitäminen voimassa ovat kiellettyjä, jos kyseinen oikeus koskee postipalveluja.
- 39 Käsite ”postipalvelut” määritellään muutetun direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa palveluiksi, ”joihin kuuluu postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu”. Käsite ”postilähetys” puolestaan määritellään muutetun direktiivin 2 artiklan 6 alakohdassa siten, että sillä tarkoitetaan postipalvelun tarjoajan kuljetettavaa valmista lähetystä, joka on osoitettu jollekin vastaanottajalle ja joka voi kirjelähetysten lisäksi olla esimerkiksi kirjoja, luetteloita, sanomalehtiä ja aikakausjulkaisuja sekä postipaketteja, jotka sisältävät joko kaupallista arvoa omaavaa tai sitä vailla olevaa tavaraa.
- 40 On katsottava, että oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettäminen postitse tuomioistuimille on selkeästi muutetun direktiivin 2 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettu postilähetys ja siihen liittyvä palvelu kuuluu näin ollen kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettujen käsitteiden ”postipalvelut” alaan.

Tämän arvioinnin vahvistaa mainitun direktiivin 8 artiklassa ja direktiivin 97/67 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa, joissa mainitaan oikeudellisissa menettelyissä käytettävät kirjatut lähetykset, oleva nimenomainen viittaus kyseiseen palveluun. Tästä seuraa, että oikeudenkäyntiasiakirjojen postitse lähettämistä koskevan yksin- tai erityisoikeuden myöntäminen kuuluu muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn kiellon piiriin.

- 41 Kyseisen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ilmaisun ”yksin- tai erityisoikeudet” osalta on todettava, ettei kyseisessä säännöksessä tai muissakaan muutetun direktiivin säännöksissä määritellä kyseistä ilmaisua.
- 42 Samanlaista ilmaisua käytetään kuitenkin SEUT 106 artiklan 1 kohdassa, jossa määrätään, että ”jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia ja joka on ristiriidassa tämän sopimuksen, etenkin sen 18 ja 101–109 artiklan määräysten kanssa”.
- 43 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan voidaan katsoa, että valtion toimenpiteellä myönnetään SEUT 106 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisoikeus tai yksinoikeus, kun sillä annetaan suojaa rajoitetulle määrälle yrityksiä ja kun se on omiaan vaikuttamaan olennaisesti muiden yritysten kykyyn harjoittaa kyseistä taloudellista toimintaa samalla alueella olennaisesti samankaltaisilla ehdoilla (tuomio 12.12.2013, SOA Nazionale Costruttori, C-327/12, EU:C:2013:827, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 On muistutettava, ettei SEUT 106 artiklan 1 kohta, jolla ei ole itsenäistä merkitystä, on siinä muihin EUT-sopimuksen artikloihin tehdyn viittauksen vuoksi esteenä sille, että jäsenvaltiot antavat ja pitävät voimassa lainsäädäntöä, joka koskee erityisesti julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa erityisesti SEUT 49 ja SEUT 59 artiklan sekä EUT-sopimuksen kilpailusääntöjen kanssa (ks. vastaavasti tuomio 13.12.2007, United Pan-Europe Communications Belgium ym., C-250/06, EU:C:2007:783, 14, 15 ja 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.7.2008, ASM Brescia, C-347/06, EU:C:2008:416, 61 kohta).
- 45 SEUT 106 artiklan 1 kohdan tavoitteet ja edellä 31 kohdassa mieleen palautetut direktiivin 2008/6 tavoitteet ja erityisesti tavoitteet, jotka koskevat EUT-sopimuksen kilpailusääntöjen soveltamista postialaan, jolla sovelletaan julkisen palvelun velvoitteita, ja postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttamisen esteiden poistamista, ovat näin ollen suuressa määrin yhteneväiset. Niinpä edellä 43 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettu yksin- tai erityisoikeuden käsitteen määritelmää voidaan soveltaa direktiivin 97/67 erityiseen asiayhteyteen.
- 46 On totta, ettei SEUT 106 artiklan 1 kohdassa sinänsä kielletä yksin- tai erityisoikeuden myöntämistä yritykselle tai tällaisen oikeuden voimassapitämistä, vaan vaaditaan, että myöntämisen tai voimassapitämisen yhteydessä noudatetaan EUT-sopimuksen muita aineellisia määräyksiä, kun taas muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä kielletään myöntämästä tai pitämästä voimassa postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskevia yksin- tai erityisoikeuksia.
- 47 Tällainen kyseisten oikeussääntöjen välinen ero seurauksissa, jotka voidaan liittää yksin- tai erityisoikeuden olemassaolon toteamiseen, ei ole kuitenkaan esteenä sille, että edellä 43 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettua yksin- tai erityisoikeuden käsitettä sovelletaan muutetun direktiivin asiayhteyteen. Kuten Euroopan komissio istunnossa perustellusti täsmensi, tällaisesta erosta seuraa ainoastaan se, että muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan noudattaminen on tutkittava itsenäisesti SEUT 106 artiklan 1 kohdan noudattamisen tutkimiseen nähden siinä tapauksessa, että jäsenvaltio on myöntänyt tietylle yritykselle yksin- tai erityisoikeuden. Tällainen päätelmä voidaan johtaa myös direktiivin 2008/6 johdanto-osan 59 perustelukappaleesta, jonka mukaan kyseinen direktiivi ei vaikuta perustamissopimuksessa vahvistettujen kilpailusääntöjen eikä palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien sääntöjen soveltamiseen.

- 48 Muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetyn yksin- tai erityisoikeuksien myöntämistä tai voimassa pitämistä koskevan kiellon ulottuvuuden osalta on todettava, että kyseisen säännöksen sanamuodon mukaan kiello on lähtökohtaisesti yleinen.
- 49 Tämän vahvistaa muutetun direktiivin 7 artiklan tavoite ja syntyhistoria. Kyseisen artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mukaan jäsenvaltiot voivat rahoittaa yleispalvelun tarjoamisen mainitun artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuilla tavoilla tai muulla perustamissopimuksen mukaisella tavalla.
- 50 Tältä osin direktiivin 2008/6 johdanto-osan 25 ja 26 perustelukappaleesta ilmenee, että yhteisön lainsäätaja tarkoitti muutetun direktiivin 7 artiklalla lakkauttaa varatun alan ja erityisoikeudet yleispalvelun rahoittamiskeinona ja antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden käyttää muita yleispalvelusta erillisiä rahoittamiskeinoja, jotka rajoittavat kilpailua vähemmän.
- 51 Kuten direktiivin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, 7 artiklasta ja direktiivin 97/67 johdanto-osan 16 perustelukappaleesta ilmenee, jäsenvaltiot nimittäin saattoivat – siinä määrin kuin yleispalvelun ylläpitäminen tasapainoisten rahoitusedellytysten vallitessa edellytti – varata palveluja, jotka rajattiin mainitussa 7 artiklassa, yhdelle tai useammalle yleispalvelun tarjoajalle. Sen sijaan direktiivissä 2002/39 ei säädetty tällaisesta mahdollisuudesta mainitussa 7 artiklassa tarkoitettujen muiden kuin varattujen palvelujen osalta riippumatta siitä, kuuluivatko ne yleispalveluun vai eivät.
- 52 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että jäsenvaltioilla ei ollut mahdollisuutta mielensä mukaan laajentaa palveluja, jotka voitiin direktiivin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, 7 artiklan nojalla varata postin yleispalvelun tarjoajille, koska tällainen laajentaminen olisi ollut vastoin näin muutetun direktiivin 97/67 tavoitetta, joka oli postialan asteittainen ja säännelty vapauttaminen (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2007, Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia, C-220/06, EU:C:2007:815, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Yhteisön lainsäätaja otti direktiivillä 2008/6 käyttöön muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan nykyisen sanamuodon puuttumatta muilla kuin varatulla alalla siihen mennessä toteutettuun vapauttamiseen. Tästä seuraa, että mainitun 7 artiklan 1 kohdan kyseisen muuttamisen seurauksena postipalvelun – riippumatta sen mahdollisesta kuulumisesta yleispalveluun – varaaminen yhdelle tai useammalle yleispalvelujen tarjoajalle on kielletty keino rahoittaa yleispalvelu.
- 54 Jollei muutetun direktiivin 8 artiklassa säädetystä poikkeuksesta muuta johdu, muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskevien yksin- tai erityisoikeuksien myöntäminen tai voimassa pitäminen on näin ollen kiellettyä.
- 55 Tässä yhteydessä on mainittava – toisin kuin Puolan hallitus väitti istunnossa –, ettei kyseisen kiellon soveltamisen kannalta ole syytä tehdä eroa sen mukaan, onko postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskeva yksin- tai erityisoikeus myönnetty yleispalvelun tarjoajalle objektiivisuus-, suhteellisuus-, syrjimättömyys- ja avoimuusperiaatetta noudattaen vai ei.
- 56 Sen lisäksi, ettei tällainen tulkinta perustu direktiivin 2008/6 sisältöön, sen noudattaminen johtaisi muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetyn kiellon soveltamisalan rajoittamiseen ja vaarantaisi näin ollen postipalvelujen sisämarkkinoiden toteuttamista koskevan kyseisen direktiivin tavoitteen saavuttamisen.
- 57 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kpc:n 165 §:n 2 momentin mukaan oikeudenkäyntiasiakirjan jättäminen postilaissa tarkoitettun nimetyn toimijan puolalaiseen postitoimistoon tai yleispalvelun tarjoajan postitoimistoon muussa jäsenvaltiossa vastaa kyseisen asiakirjan jättämistä kyseessä olevaan tuomioistuimeen.

- 58 Kun edellä 40 kohdassa mainitut seikat otetaan huomioon, tällaista kansallisen oikeuden sääntöä on sen vuoksi, että se koskee oikeudenkäyntiasiakirjojen postilähetyspalvelua tuomioistuimiin, pidettävä muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 ja 6 alakohdan kanssa, tarkoitettuna postipalvelujen tarjoamisena.
- 59 Sen osalta, antaako jäsenvaltio pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisen oikeuden säännöllä postipalvelujen käyttöönottoa koskevan ”yksin- tai erityisoikeuden”, on riidatonta ensinnäkin, että kyseinen säännös, joka luokitellaan ennakkoratkaisupyynnössä ”laiksi”, on SEUT 106 artiklan 1 kohtaa koskevassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettu lainsäädäntötoimenpide (ks. vastaavasti tuomio 13.12.1991, GB-Inno-BM, C-18/88, EU:C:1991:474, 20 kohta).
- 60 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää sen osalta, annetaanko tällaisella lainsäädäntötoimenpiteellä 12.12.2013 annettuun tuomioon SOA Nazionale Costruttori (C-327/12, EU:C:2013:827, 41 kohta) perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla suojaa rajoitetulle määrälle yrityksiä, että vain postilain mukaisesti yleispalvelun tarjoajaksi nimetty toimija voi hyötyä kpc:n 165 §:n 2 momentin säännöstä, jossa myönteinen oikeusvaikutus liitetään siihen, että oikeudenkäyntiasiakirja lähetetään tuomioistuimeen kyseisen toimijan tai palveluntarjoajan välityksellä.
- 61 Ennakkoratkaisupyynnöstä nimittäin ilmenee, että kpc:n 165 §:n 2 momentin mukaan oikeudenkäyntiasiakirjojen tuomioistuimiin jättämistä koskevia lakisääteisiä määräaikoja katsotaan noudatetun, jos oikeudenkäyntiasiakirja jätetään kyseisissä lakisääteisissä määräajoissa kyseisessä säännöksessä tarkoitettun nimetyn toimijan tai palveluntarjoajan postitoimistoon. Sen sijaan silloin, kun lähetys tapahtuu muun postipalvelujen tarjoajan välityksellä, palveluntarjoajan on toimitettava lähetys tuomioistuimelle ennen lakisääteisen määräajan päättymistä, jotta asiakirjaa voitaisiin pitää määräajassa toimitettuna.
- 62 Niinpä kpc:n 165 §:n 2 momentin kaltaisella kansallisen oikeuden säännöllä annetaan etu rajoitetulle määrälle yrityksiä, koska sillä varataan nimetyille toimijalle tai muussa jäsenvaltiossa yleispalvelusta vastaavalle muulle palveluntarjoajalle oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämistä tuomioistuimille koskeva palvelu sekä etuoikeus siihen, että kyseisille toimijoille tai kyseisille muille palveluntarjoajille jätettyä oikeudenkäyntiasiakirjaa pidetään tuomioistuimeen jätettynä.
- 63 Kolmanneksi on mainittava sen osalta, vaikuttaako tällainen sääntö olennaisesti 12.12.2013 annettuun tuomioon SOA Nazionale Costruttori (C-327/12, EU:C:2013:827, 41 kohta) perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettuun muiden yritysten kykyyn harjoittaa kyseistä taloudellista toimintaa samalla alueella olennaisesti samankaltaisilla ehdoilla, että nyt käsiteltävän asian tilanne on tällainen, kun otetaan huomioon ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevät seikat.
- 64 Muu kuin kpc:n 165 §:n 2 momentissa mainittu postipalvelujen tarjoaja ei nimittäin voi suorittaa oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämistä tuomioistuimille koskevaa palvelua siten, että se saisi etuoikeuden siihen, että kyseisiä oikeudenkäyntiasiakirjoja pidettäisiin nimetyille toimijalle tai kyseisessä säännöksessä tarkoitettulle muulle palveluntarjoajalle jätettyjen oikeudenkäyntiasiakirjojen tavoin kyseessä oleviin tuomioistuimiin jätettyinä, minkä seurauksena mainittu palvelu jää postipalvelujen sisämarkkinoilla vapaan kilpailun ulkopuolelle.
- 65 Niinpä on todettava, että ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tutkimisen yhteydessä muuta ilmene, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisen oikeuden säännöllä annetaan muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu postipalvelujen käyttöönottoa ja tarjontaa koskeva yksin- tai erityisoikeus.

Muutetun direktiivin 8 artiklan tulkinta

- 66 Muutetun direktiivin 8 artiklan mukaan kyseisen direktiivin 7 artiklan säännöksillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta järjestää postilaatikkojen asettaminen yleisille alueille, postimerkkien liikkeeseen laskeminen ja oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä käytettäviä kirjattuja lähetyksiä koskevat palvelut kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
- 67 Muutetun direktiivin 8 artiklaa on sen sanamuodon ja asiayhteyden vuoksi tulkittava suppeasti, koska sillä poiketaan kyseisen direktiivin 7 artiklan mukaisesta yleissäännöstä, jossa säädetään nyttemmin yksin- ja erityisoikeuksien poistamisesta, jotta postipalvelujen sisämarkkinat voidaan toteuttaa, mikä on direktiivin 2008/6 päätavoite.
- 68 Tästä seuraa, että koska muutetun direktiivin 8 artiklassa viitataan oikeudellisissa menettelyissä käytettävien postilähetyksien järjestämiseen vain ”kirjattujen lähetysten” osalta, kyseisessä artiklassa säädettyä poikkeusta ei voida tulkita laajentavasti sen soveltamiseksi oikeudellisissa menettelyissä käytettäviin tavanomaisiin postilähetyksiin.
- 69 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kpc:n 165 §:n 2 momentissa ei tehdä siinä säädetyn edun saamisen kannalta eroa sen mukaan, lähetetäänkö oikeudenkäyntiasiakirja tuomioistuimeen tavallisena postina vai kirjattuna kirjeenä. Kun otetaan huomioon edellä 67 ja 68 kohdassa esitetyt seikat, kyseinen kansallisen oikeuden sääntö voi näin ollen kuulua muutetun direktiivin 8 artiklan soveltamisalaan vain siltä osin kuin se koskee oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämistä tuomioistuihin kirjattuina kirjeinä koskevaa palvelua.
- 70 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja komissio katsovat muutetun direktiivin 8 artiklassa säädetyn poikkeuksen ulottuvuuden osalta, että koska kyseistä artiklaa on tulkittava suppeasti, siinä ei anneta jäsenvaltioille oikeutta varata kyseistä palvelua yhdelle toimijalle tai ottaa käyttöön pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta säännöstä seuraavan kaltaista etuoikeutta vaan annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus ainoastaan säätää oikeudenkäynnin asianosaisten velvollisuudesta lähettää oikeudenkäyntiasiakirjat tuomioistuimeen kirjattuna kirjeenä.
- 71 Tältä osin on täsmennettävä, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevien tietojen, joiden kanssa muu oikeudenkäyntiaineisto ei ole ristiriidassa, mukaan kpc:n 165 §:n 2 momentilla annetaan kilpailuilla markkinoilla toimivalle toimijalle etu, jota muilla toimijoilla ei ole, siten, että oikeudenkäyntiasiakirjojen jättäminen mainitulle toimijalle rinnastetaan niiden jättämiseen tuomioistuimelle, minkä seurauksena prosessuaalista määräaika noudatetaan, vaikka tällainen asiakirja saapuisi kyseessä olevaan tuomioistuimeen määräajan päättymisen jälkeen. Tästä seuraa, että nyt käsiteltävässä asiassa merkityksellinen kysymys koskee sitä, voiko jäsenvaltio muutetun direktiivin 8 artiklan nojalla ottaa käyttöön tai pitää voimassa sen kaltaisen etuoikeuden, joka seuraa pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta säännöstä.
- 72 Direktiivin 97/67 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa mainitaan muutetun direktiivin 8 artiklan tavoitteen osalta, että ”jäsenvaltioilla voi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi olla perusteltuja syitä myöntää yhdelle tai useammalle nimeämälleen taholle oikeus – – postilaatikoiden sijoittamiseen yleisille alueille; samoista syistä niillä on oikeus nimetä yksi tai useampi taho, joiden tehtävänä on huolehtia – – postimerkkien liikkeelle laskemisesta, sekä ne tahot, joiden tehtävänä on huolehtia kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä käytettävien kirjattuja lähetyksiä koskevien palvelujen tarjoamisesta”. Tästä seuraa, että mainittua 8 artiklaa, joka on säilynyt muuttumattomana direktiiviin 97/67 myöhemmin tehdyistä muutoksista huolimatta, on tulkittava siten, että sillä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus oikeudellisissa menettelyissä käytettäviä kirjattuja lähetyksiä koskevan palvelun osalta poiketa muutetun direktiivin 7 artiklan mukaisesta yleissäännöstä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi ja jos niillä on perusteltu syy.

- 73 Tässä tilanteessa muutetun direktiivin 8 artiklaa, luettuna yhdessä direktiivin 97/67 johdanto-osan 20 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, että kyseisessä artiklassa säädetyn poikkeuksen käyttämiseksi jäsenvaltion on osoitettava perusteltu syy.
- 74 Tällaisen tulkinnan vahvistavat säännösten, jonka osa mainittu 8 artikla on, tavoitteet. Kuten direktiivin 2008/6 johdanto-osan 25 ja 56 perustelukappaleesta ilmenee, kyseisellä direktiivillä on nimittäin tarkoituksena toteuttaa postipalvelujen sisämarkkinat sekä lopettaa varattujen palvelujen ja erityisoikeuksien käyttö keinona varmistaa yleispalvelun rahoitus. Olisi vastoin tällaisia tavoitteita sallia jäsenvaltioille yksin- tai erityisoikeuden myöntäminen vapautetuilla markkinoilla ilman objektiivista oikeuttamisperustetta.
- 75 Komissio esittää kpc:n 165 artiklan 2 momentin osalta, että ennakkoratkaisupyynnössä tai Puolan hallituksen kirjallisissa lausumissa ei mainita objektiivista oikeuttamisperustetta kyseisessä säännöksessä annetun edun myöntämiselle.
- 76 Tässä yhteydessä on mainittava, että Puolan hallitus täsmensi unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa, että eri toimijoiden tarjoaman kirjattuja lähetyksiä koskevan palvelun alueellinen kattavuus on hyvin kirjava ja että tästä syystä on perusteltua, että kaikkiin oikeudenkäyntiasiakirjojen tuomioistuihin lähettämisiin liittyy samantasoinen varmuus lähetysten turvallisuudesta ja määräajoista, joissa kyseiset lähetykset toimitetaan tuomioistuihin. Tästä syystä yleispalvelusta vastaavalle toimijalle, joka toimii koko maan alueella, on annettu kyseessä oleva etuoikeus.
- 77 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että unionin tuomioistuimelle toimitettujen tietojen mukaan Puolan lainsäädännön perusteella myös muiden toimijoiden hyväksytään toimittavan tuomioistuimille tarkoitettuja oikeudenkäyntiasiakirjoja ja niillä katsotaan näin ollen olevan tämän edellyttämät organisatoriset ja henkilöstöä koskevat voimavarat. Lisäksi Puolan hallituksen selitysten perusteella ei voida yksilöidä, miten prosessuaalisten määräaikojen toimijakohtainen eroavuus voisi edistää oikeusvarmuutta tai hyvää oikeudenhoitoa, joihin kyseisillä määräajoilla pyritään. Pääasian kaltaisessa tapauksessa, jossa kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuu valitusta toimijasta, oikeusvarmuuteen ja hyvään oikeudenhoitoon liittyvät seikat näyttäisivät pikemminkin olevan esteenä tällaiselle eroavuudelle prosessuaalisissa määräajoissa. Tässä tilanteessa ei voida katsoa, että pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä, jossa sallitaan erilaiset määräajat sen perusteella, mikä samoilla markkinoilla keskenään kilpailevista toimijoista on valittu, vastattaisiin huoleen yleistä järjestystä koskevan tavoitteen saavuttamisesta, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.
- 78 Edellä mainitun perusteella muutetun direktiivin 8 artiklaa ei voida tulkita siten, että siinä sallittaisiin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen oikeuden säännön pitäminen voimassa.
- 79 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä sen 8 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen oikeuden säännölle, jossa oikeudenkäyntiasiakirjan jättämiseen kyseessä olevaan tuomioistuimeen rinnastetaan ilman yleistä järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvää perusteltua syytä ainoastaan tällaisen asiakirjan jättäminen postin yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn toimijan postitoimistoon.

Toinen ja kolmas kysymys

- 80 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, olennaisilta osin sitä, onko muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn toimijan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen oikeuden säännön perusteella saama etu on – jos käy ilmi, että se on myönnetty mainitun 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen

vastaisesti – kaikenlaisen syrjinnän välttämiseksi laajennettava koskemaan muita postialan toimijoita. Se tahtoo myös tietää, voiko jäsenvaltion ilmentymänä pidettävä elin vedota viimeksi mainitun säännöksen välittömään vaikutukseen sen ja yksityisen välisessä oikeusriidassa.

- 81 Niinpä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, mitä seurauksia pääasiassa on siitä, että kpc:n 165 §:n 2 momentti on mahdollisesti ristiriidassa muutetun direktiivin kanssa.
- 82 Ensimmäiseksi on mainittava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tulkinta, jonka mukaan kpc:n 165 §:n 2 momentti olisi sopusoinnussa muutetun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen kanssa, on *contra legem* -tulkinta. Sen mukaan kyseinen tulkinta edellyttäisi poikkeamista kansallisen oikeuden säännöksen sanamuodon mukaisen tulkinnan vaikutuksista, mikä on prosessuaalisen säännön tapauksessa kyseenalaista.
- 83 Tässä yhteydessä on muistutettava unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevän, että kansallista oikeutta soveltavan tuomioistuimen on tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle kyseessä olevan direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivissä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa noudatettaisiin. Vaatimus kansallisen oikeuden tulkitsemisesta yhdenmukaisesti direktiivin kanssa on erottamaton osa perustamissopimuksella luotua järjestelmää, sillä näin kansallinen tuomioistuin voi toimivaltansa rajoissa varmistaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden, kun se ratkaisee käsiteltäväkseen saatetun asian (tuomio 19.1.2010, Kucukdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 84 On myös mainittava, että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on kaikki kansallisen oikeuden säännöt huomioon ottaen ja siinä hyväksytyjä tulkintamenetelmiä soveltaen ratkaista, voidaanko kansallista säännöstä tulkita kyseessä olevan direktiivin mukaisesti, ja jos voidaan, missä määrin, tekemättä tämän kansallisen säännöksen *contra legem* -tulkintaa (ks. vastaavasti tuomio 22.1.2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 85 Tällaisella direktiivin mukaisella tulkinnalla on nimittäin unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin, mukaan lukien oikeusvarmuuteen, perustuvat rajat, eikä se voi olla perusteena kansallisen oikeuden *contra legem* -tulkinnalle (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2009, Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 86 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kyseisten rajojen merkitystä pääasian tilanteessa, jossa on kyse kansallisen oikeuden säännön, joka koskee sitä, onko yksi kyseisen oikeusriidan asianosaisista noudattanut kanteen nostamiselle kyseessä olevassa kansallisessa tuomioistuimessa asetettua lakisääteistä määräaika, mahdollisesta unionin oikeuden vastaisuudesta.
- 87 Unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään tunnustanut merkityksen, joka unionin oikeusjärjestyksessä on prosessuaalisilla määräajoilla, joilla pyritään oikeusvarmuuden turvaamiseen estämällä se, että sellaisista unionin toimista, joilla on oikeusvaikutuksia, voitaisiin rajoittamattoman ajan nostaa kanteita, sekä vastaamaan hyvän oikeudenhoidon ja prosessieconomian asettamiin vaatimuksiin (tuomio 14.9.1999, komissio v. AssiDomän Kraft Products ym., C-310/97 P, EU:C:1999:407, 61 kohta). Samat seikat ovat jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä säädettyjen prosessuaalisten määräaikojen noudattamista koskevan vaatimuksen taustalla.
- 88 Tästä seuraa, että sekä se, että kpc:n 165 §:n 2 momentin muutetun direktiivin mukainen tulkinta johtaisi kyseisen säännöksen *contra legem* -tulkintaan, että se, että tällainen direktiivin mukainen tulkinta olisi omiaan haittaamaan kanteiden nostamisen määräaikoja, joilla pyritään oikeusvarmuuden takaamiseen, koskevien kansallisen oikeuden sääntöjen soveltamista, asettavat nyt käsiteltävässä asiassa rajat vaatimukselle siitä, että kansallista oikeutta tulkitaan unionin oikeuden mukaisesti.

- 89 Toiseksi on mainittava sen osalta, voiko jäsenvaltion ilmentymänä pidettävä elin vaatia muutetun direktiivin perusteella, ettei kyseisen jäsenvaltion muutetun direktiivin vastaista säännöstä sovelleta sen ja yksityisen välisessä oikeusriidassa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sen hyväksyminen, että jäsenvaltion ilmentymänä pidettävä elin voi vedota yksityistä vastaan sellaisen direktiivin säännöksiin, jota kyseinen jäsenvaltio ei ole saattanut asianmukaisesti osaksi kansallista oikeutta, merkitsisi sitä, että mainittu jäsenvaltio voisi hyötyä unionin oikeuden noudattamatta jättämisestään (ks. vastaavasti tuomio 26.9.1996, Arcaro, C-168/95, EU:C:1996:363, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 12.12.2013, Portgás, C-425/12, EU:C:2013:829, 24 ja 25 kohta).
- 90 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että asianosainen, joka vetoaa yksityistä vastaan siihen, että kpc:n 165 §:n 2 momentti on ristiriidassa muutetun direktiivin säännösten kanssa, on KRUS:n pääjohtaja eli viranomainen, jota voidaan pitää ”valtion ilmentymänä”. Edellisessä kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan KRUS:n pääjohtajan kaltainen viranomainen ei voi vedota muutettuun direktiiviin sellaisenaan yksityistä vastaan.
- 91 Kun otetaan huomioon pääasian olosuhteet, ei näin ollen ole tarpeen tutkia sitä, onko yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn toimijan kpc:n 165 §:n 2 momentin perusteella saama etu laajennettava koskemaan muita postialan toimijoita siinä tapauksessa, että kyseinen etu on myönnetty muutetun direktiivin vastaisesti.
- 92 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että valtion ilmentymänä pidettävä viranomainen ei voi vedota muutettuun direktiiviin sellaisenaan yksityistä vastaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 93 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.2.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/6/EY, 7 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä sen 8 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen oikeuden säännölle, jossa oikeudenkäyntiasiakirjan jättämiseen kyseessä olevaan tuomioistuimeen rinnastetaan ilman yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvää perusteltua syytä ainoastaan tällaisen asiakirjan jättäminen postin yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn toimijan postitoimistoon.**
- 2) **Valtion ilmentymänä pidettävä viranomainen ei voi vedota direktiiviin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2008/6, sellaisenaan yksityistä vastaan.**

Allekirjoitukset